

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกภายในครึ่งชั่วโมงแรก หลังคลอด

อำภาพร ผิวอ่อน¹, ชนิดาภา ภูดอนทอง¹, เบญจวรรณ แสนใส¹, จิราวรรณ ดีเหลือ²
¹โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่
²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งมารดาและทารก แต่มีหลายปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสายสัมพันธ์ในช่วงเวลาดังกล่าว การศึกษาแบบ retrospective cohort study ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอด เก็บรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนของสตรีตั้งครรภ์ที่คลอดบุตรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่ ช่วงปีงบประมาณ 2557 ถึง 2559 จำนวน 5,339 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอด 3,040 คน และกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมสายสัมพันธ์ 2,299 คน ปัจจัยที่ศึกษา ได้แก่ อายุมารดา ลำดับการคลอด การฝากครรภ์คุณภาพ การเข้าโครงการฝากคลอด ภาวะแทรกซ้อนในระยะตั้งครรภ์ อายุครรภ์ที่คลอด วิธีการคลอด ระยะเวลาการคลอด การได้รับยาบรรเทาปวด ภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอด น้ำหนักทารกแรกเกิด คะแนนแอฟการ์ดที่ 1 นาที และ 5 นาที วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติถดถอยพหุแบบลอกริสก์ (log risk regression) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมสายสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอด ได้แก่ น้ำหนักทารกแรกเกิดมากกว่าหรือเท่ากับ 4,000 กรัม (RR 2.50, 95% CI 1.86-3.36, $p < 0.001$) น้ำหนักทารกแรกเกิดน้อยกว่า 2,500 กรัม (RR 2.48, 95% CI 2.12-2.91, $p < 0.001$) การคลอดโดยใช้สูติศาสตร์หัตถการ (RR 1.82, 95% CI 1.59-2.08, $p < 0.001$) คะแนนแอฟการ์ดที่ 1 นาที น้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 (RR 1.76, 95% CI 1.33-2.32, $p < 0.001$) การได้รับยาบรรเทาปวดในระยะคลอด (RR 1.52, 95% CI 1.33-1.73, $p < 0.001$) และมีภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอด (RR 1.49, 95% CI 1.26-1.77, $p < 0.001$) ดังนั้นจึงควรมีแนวปฏิบัติสำหรับการส่งเสริมสายสัมพันธ์มารดาและทารกภายในครึ่งชั่วโมงแรกหลังคลอดสำหรับกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงโดยเฉพาะ